

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2008

Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

střešní krytiny (bobrovky). Severně od zdi (směrem k průjezdnému vchodu) byl sledován systém zahrocených kůlových jamek, svědčících o ohrazení pozemku vyplétaným plotem.

Z výplně žlabu dále pocházejí fragmenty nevypálené mazanice a zlomek brněnského poháru, který řadí objekt na konec 15. stol., tedy do období, kdy je z obce zmiňován hospodářský dvůr v souvislosti s tvrzí pánů Herinků ze Sloupna (ZDB II 1856).

Je zřejmé, že výzkumem byl zdokumentován pozůstatek zaniklého středověkého obytného dřevěného stavení z přelomu 15. a 16. stol., které bylo v průběhu 17.–18. stol. upraveno do kamenné podoby a okolní terén dorovnan navážkami pro hospodářské účely (oplocení pozemku).

Petr Kos

Resumé

Mokrá-Horákov (Kataster Horákov, Bez. Brno-venkov), Haus Nr. 1. Mittelalter–Neuzeit. Sesshaftigkeit. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Mokrá-lom XII, „Nad Studénčným“. Středověk, novověk. Vápenická pec. Záchranný výzkum.

V létě roku 2007 byla v těžebním prostoru Západního lomu Mokrá prozkoumána osamocená polní dvoudílná jámová vápenická pec. Objekt byl prozkoumán v podélném a částečně i příčném řezu společně s blízkou vozovou cestou procházející dnem hlubokého úvozu. Vlastní výrobní objekt byl zahlouben do břehu úvozu a datován zlomky keramiky na konec 15. stol.

Během probíhajícího výzkumu byla při skrývkových pracích fy IMOS lokalizována opodál další polní pec, kterou se však již nepodařilo datovat.

V r. 2006 byla detektorovým průzkumem na stejném nalezišti nalezena jezdecká ostruha a tesařská sekera.

Petr Kos

Resumé

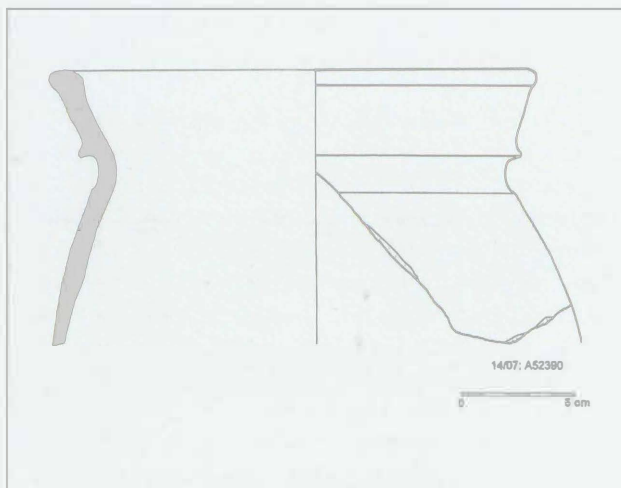
Mokrá-Horákov (Kataster Mokrá, Bez. Brno-venkov). Mittelalter. Kalkofen. Rettungsgrabung.

MORAVIČANY (OKR. ŠUMPERK)

Intravilán obce. Vrcholný středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Poloha lokality v ZM ČR 1 : 10 000, list 14-43-20, rok vydání 1984, poloha bodu 194:172 mm od západní sekční čáry: jižní sekční čáře.

Při neohlášeném výkopu pro izolaci základů při SZ straně domu č. p. 182 byl v šířce 0,3 m narušen sídlištní objekt se sytě černou hlinitou výplní. Jeho narušená

Obr. 73: Moravičany. Ukázka keramiky. Abb. 73: Moravičany. Mittelalterliche Keramik.

část měla délku 3,7 m do hloubky 0,7 m od stávajícího povrchu, přičemž nebylo dosaženo dna objektu. Objekt byl zahlouben do žluté sprašové hlíny. Ve výkopku byla nalezena kolekce keramiky (cca 20 zlomků) ze 4. čtvrtiny 14. století až počátku 15. století, která se nápadně podobá soudobé keramice z kláštera kartuziánů z Dolan u Olomouce. Moravičany byly součástí jejich domény, nelze proto vyloučit, že nalezená kolekce keramiky pochází z některé ze specializovaných dílen patřících kartouzskému klášteru.

Karel Faltýnek

Za laskavou konzultaci děkuji PhDr. Josefu Bláhovi z Univerzity Palackého v Olomouci.

Resumé

Moravičany (Bez. Šumperk). Innenbereich der Gemeinde. Hochmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ KRUMLOV (OKR. ZNOJMO)

Komenského ulice, Klášterní náměstí. Středověk. Středověké město. Záchranný výzkum.

V letech 2006 a především 2007 realizovala znojemská pobočka ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci kanalizační sítě a ČOV v Moravském Krumlově. Ta se dotkla především území historického jádra města a dále jeho jihozápadního okraje před místní částí „Zachráněná“. Tento prostor, tak jako řada stok především v bývalé židovské čtvrti a náměstí, se ukázal z archeologického hlediska negativní.

Zkoumané území se nachází na výrazné levobřežní ostrožně řeky Rokytné. Nadmořská výška ostrožny kolísá v rozmezí 245–256 m. Podloží je tvořeno mohutnou vrstvou vátných kvartérních spraší, pod nimiž se nachází známé rokytenské fialové slepence.

Positivní nálezy se koncentrovaly na ul. Komenského, ve dvou případech pak v prostoru Klášterního náměstí, a to v její východní (prostor před dnešním městským

Obr. 74: Moravský Krumlov, ul. Komenského. Celkový pohled na porušený objekt ze 13. století. V pozadí kostel a areál bývalého kláštera augustiniánů eremitů (dnes městský úřad). Abb. 74: Moravský Krumlov. Angeschnitene Grube aus dem 13. Jah. Im Hintergrund die Kirche und Areal des ehemaligen Klosters der Augustinianer-Eremiten (jetzt Magistratssitz).

Obr. 75: Nemile u Zábřehu. Dokumentace výkopu. Abb. 75: Nemile u Zábřehu. Dokumentation des Grabens.

úřadem – bývalý augustiniánský klášter) a západní části (k Vertexu). Zde byla lokalizována jedna zásobní jáma nebo jímka s materiálem vrcholného 15. století. V prostoru před městským úřadem byl zdokumentován sled středověkých vrstev, které byly porušeny poměrně četnými mladšími kostrovými hroby.

Nejdůležitější poznatky pak byly získány z prostoru Komenského ulice, která propojuje Klášterní náměstí s Masarykovým náměstím. Zde se podařilo v obou profilech výkopu zachytit a zdokumentovat sekvenci vrstev a patnácti zahlobených objektů různého typu a funkce. Pochází z nich poměrně jednotlivý soubor nálezů, které je většinou datuje do průběhu 13. století. Za pozornost stojí drobná bronzová přezka. Jedná se tak, po nálezích z areálu bývalého kláštera augustiniánů eremitů (založen 1354), o další výrazný doklad nejstaršího raně středověkého osídlení Moravského Krumlova.

Zdeněk Čížmář

Resumé

Moravský Krumlov (Bez. Znojmo). Spätburgwallzeit/Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

NEMILE (K. Ú. FILIPOV U ZÁBŘEHA, OKR. ŠUMPERK)

Budova části bývalé tvrze Kryštofa st. Hubercka z Belnsdorfu (č. p. 54). Novověk. Tvrz. Záchranný výzkum (dokumentace).

V obci Nemile (cca 2 km jihozápad. od Zábřehu) stojí na pozemku st. p. č. 65 (ovšem k. ú. Filipov u Zábřehu) budova části bývalé renesanční tvrze, kterou si zde nechal pravděpodobně ve druhé dekádě 17. stol. postavit Kryštof Hubryk (později se psával Huberck) z Belnsdorfu (lokalizace: ZM10 14-43-03, 340:324). Aretinova mapa

Zábřehu a okolí z r. 1623 zachycuje v Nemili kromě několika chalup také velkou patrovou budovu s přístavky – pravděpodobně objekt tvrze. O vsi Nemile je poprvé zmínka k r. 1374, z dalších písemných zpráv vysvítá, že zde také stával poplužní dvůr a tvrz byla později postavena v jeho těsné blízkosti (Lolek 1957, 40-41; Spurný 1983, 163).

Západní část budovy je již delší dobu přestavěna na obytný vesnický dům, avšak východní část pouze sloužila jako skladiště a chlévy jen s menšími stavebními zásahy. Objekt stál dlouhou dobu mimo zorná pole oficiálních úřadů, teprve nyní se nachází v řízení k prohlášení za kulturní památku MK ČR, lokalita až dosud nefigurovala ani ve Státním archeologickém seznamu (SAS). Uživatelé nemovitosti shromáždili v poslední době z povrchových sběrů a drobných stavebních zásahů soubor fragmentů keramických nádob, kachlů a architektonických kamenných článků renesančního až recentního stáří, ovšem několik fragmentů keramiky je starších, vrcholně středověkých. Bohužel minulý rok také došlo k nežádoucímu zásahu uvnitř největší místnosti ve východní části budovy, kdy byl podél jedné stěny proveden vkop o délce cca 6,5 m, šířce min. 2 m a hloubce 130–170 cm. Až posléze přivolaným archeologem byly zdokumentovány profily, bylo zaznamenáno několik užších podlahových vrstev (včetně reliktní pravděpodobně renesanční podlahy ze čtvercových cihel), pod nimi se nacházela mohutnější vrstva homogenního drobného šterku (vyrovnávací vrstva?), která nasedala místy na úzkou ztvrdlou vrstvu hnědé zeminy, někde už přímo na hnědožlutou podloží zeminu (obr. 75). Vkop i celá místnost byly podrobně geodeticky zaměřeny, stejně jako půdorys celé budovy. Na objektu se předpokládá snižování podlah v některých místnostech, provedení drenáží obvodových zdí, vysvahování terénu v okolí a výstavba rodinného domu v dvorní části nemovitosti. Archeologický dohled, případně výzkum, zde již bude nutností.

Jakub Halama